

Öngörü ve Gerçekleşme:

SİBİRYA YANGINLARI

Derleyen: İsmail Hakkı ACAR
Şubat 2020

GELECEĞE YÖNELİK 'ÖNGÖRÜ'

Dünya İklimine Sibirya Alarmı

11 Ağustos 2005 tarihinde BBC-Türkçe sitesinde şu haber yer almakta idi:
http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2005/08/050811_climate.shtml

"Sibirya'da Hızla Yükselen Sıcaklık, Dünya İklimi için Tehlike Çanları Çalıyor

Dünyadaki en büyük turbalık alan, Sibirya'nın uçsuz bucaksız ovalarında uzanıyor. Turbalıklar, sulak alanların etrafındaki bitkilerin su altında oksijensiz kalarak çok yavaş şekilde çürümesi sonucu meydana geliyor. Sibirya'nın soğuk ikliminde donuk halde bulunan turbalıklar, 11 bin yıl öncesinden bu yana biriken bitki kalıntılarını barındırıyor.

*Sibirya'nın batısında Almanya ve Fransa'nın toplam yüzölçümlerine eşit dev bir araziye kaplayan turbalık alan, binlerce yıl sonra ilk kez erimeye başladığının işaretlerini verdi. Donmuş bitki kalıntılarının eriyişi, sera etkisi yapan milyarlarca ton metan gazının atmosfere salınmasına yol açabilir. **Biliminsanları, bu gelişmenin küresel ısınmaya aniden çok büyük bir sürat kazandıracağından endişeli.***

Küresel ısınma hesaplarını yenilemek lazım

New Scientist Dergisi'ne bir mülakat veren Rusya'nın Tomsk Üniversitesi öğretim görevlisi Sergei Kirpotin, "turbalıkların eriyişi kesinlikle küresel ısınmanın neden olduğu bir süreç" diyor: "Küresel ısınmayla eriyen ve eridikçe atmosferdeki sıcaklığı daha da besleyen turbalıklar-daki ekolojik felaketin önüne geçmek imkânsız görünüyor."

Rus bilim adamına göre, Sibirya'nın batısında kuzey kutbunun hemen altında yer alan dev arazinin eriyişi son üç-dört yıl içerisinde baş gösterdi. Sibirya'nın batısı, dünyada ortalama sıcaklıkların en hızlı artış gösterdiği alan. Son 40 yıl içerisinde bu yörede ortalama sıcaklık yaklaşık 3 derece artış gösterdi.

Artan sıcaklığın, insanoğlunun sanayi faaliyetlerinin, Arktik salınım diye bilinen atmosferdeki dönüşümsel doğa olayının ve eriyen buzulların etkisinin bir bileşimi olduğu sanılıyor. Sibirya'daki turbalıklar, binlerce yıldır donarak buz içinde hapsolmuş metan gazı içeriyor.

Araştırmacılar, bu gazın atmosfere karışması olasılığının, geleceğe ilişkin küresel ısınma tahminlerinin şimdi daha karamsar bir gözle yeniden değerlendirilmesini gerekli kıldığını söylüyorlar.

İngiltere'nin Guardian Gazetesi'nin sorularını yanıtlayan East Anglia Üniversitesi öğretim görevlisi David Viner, "Turbalık alan bir kez eridi mi, yerine geri konamaz ve sanayi faaliyetlerinden çok daha fazla miktarda zararlı gazın atmosfere karışmasına yol açar" diyor."

National Geographic Dergisi, 2008 Haziran Özel Sayısı

Keza benzer haber 'National Geographic' Dergisinin 2008 yılı Haziran ayında yayımlanan 'Değişen İklim – Changing Climate' Özel Sayısı'nda da çıktı.

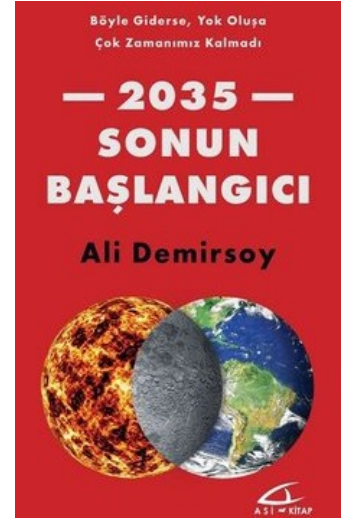
Bu sayıda yayımlanan yazılarda Sibiryada turbalıklarında termofrostun çözülerek metan gazı çıkarmasının dünyanın sonu olacağını bilim insanları açık açık söylemektedir. Turbalıklar çözülmeye başlayınca, yer yer çatlaklardan metan çıkışı başlamakta ve bir çeşit zincirleme tepkime ile gittikçe hızlanmaktadır. Prof. Dr. Ali DEMİRİSOY'un 2019 yılı Haziran ayında ilk baskısı yapılan '2035, Sonun Başlangıcı' kitabının 149. Sayfasında, bu 'özel sayı'da yer alan 'En Büyük Tehlike: Kuzeyin Donmuş Turbaları (Pretmafrost) Çözülüyor' başlıklı makaleden alıntı yapmaktadır:

"Sibiryada Turbalıkları Yanığına Benzin Atacak

Uzunluğu 7-8 bin km, genişliği yüzlerce km, derinliği onlarca metrelerce olan ve bugüne kadar sıcaklığın düşük olmasından dolayı tehlike oluşturmayan Kuzey Yarı Kürenin turbalıkları, özellikle Sibiryada'nın turbalıkları bu ısınma ile büyük miktarlarda başta metan gazı olmak üzere çeşitli sera gazlarını hızla atmosfere vermeye başlamış.

7-8 bin km boyunda, 100'lerce km. genişliğinde bir orman yangını düşünün. Sıcaklık hızla artacak, artan sıcaklık, depolanmış kayalardaki karbondioksiti daha çok serbest hale geçirecek, bu artış sera etkisini daha da artıracak, sıcaklık daha da artacak ve belki önümüzdeki 100 yıl içerisinde daha da kötümser bir yaklaşımla 30-40 yıl içerisinde biyomerlerin sağlıklı kalamayacağını bildiğimiz 100-150°C'lık sıcaklığa ulaşılacaktır. Sonuçta da dünyadaki sıcaklığın 500°C civarlarına ulaşacağı tahmin edilmektedir."

YÜZ YÜZE OLDUĞUMUZ 'GERÇEK'

2005 yılından itibaren ortaya sürülen geleceğe yönelik bu bilimsel kestirimler, ısı yükselmesi sonucu hızlı buzul erimesi ile 2019 yılı Ağustos ayından itibaren 'gerçek' olmaya başlamıştır:

9 Ağustos 2019 tarihli Gazete Haberi

<https://www.star.com.tr/dunya/rusyada-sibiryada-cikan-orman-yaniginlari-sondurulemiyor-haber-1472871/>

"Rusya'da Sibiryada çıkan orman yangınları söndürülemiyor

Rusya'nın Sibiryada bölgesinde çıkan orman yangınları 2 haftadır söndürülemedi. Orman yangınlarına müdahale sürerken orman yangınının 4 milyon hektarlık alanda devam ettiği öğrenildi.

Rusya'nın Sibiryada bölgesinde Temmuz ayının sonlarına doğru başlayan orman yangınları etkisini aralıksız sürdürmeye devam ediyor. Özellikle Sibiryada'ya bağlı Krasnoyarsk Krayı ve Irkutsk Bölgesi'nde farklı noktalarda çıkan orman yangınlarına bir taraftan Rusya Savunma Bakanlığı ve Acil Durumlar Bakanlığı müdahale ederken diğer taraftan yangınlar farklı noktalarda çık-

tiği için yayılmaya devam ediyor. Her 2 bakanlığa ait Il-76 uçakları ve Mi-8 helikopterleri yangına doğrudan müdahale ederken binlerce asker ve yangın söndürme ekipleri yangına yerinden müdahale ediyor. Rusya Savunma Bakanlığı, askerler tarafından yapılan yangın söndürme çalışmalarında şu ana kadar 450 bin hektarlık alanın kendi ekip ve uçakları tarafından söndürüldüğünü açıkladı.

Rusya Acil Durumlar Bakanlığı ise son yaptığı açıklamada yangına doğrudan müdahalenin devam ettiğini belirterek, Rusya'nın Krasnoyarsk bölgesinde **11 ayrı noktada çıkan orman yangınlarının** yerleşim alanlarına yakın olması nedeniyle önlemler alındığını, bölgelere ek takviye gruplarının gönderildiğini kaydetti. Açıklamada yerleşim alanına yakın bulunan 11

ayrı noktada yangınların söndürülmesi için havadan bin 500 ton su bırakıldığı, yangının ilerlemesinin şimdilik durdurulduğu ifade edildi.

Sibirya'nın Baykal bölgesi kısmında devam eden yangınlarla ilgili dün yapılan açıklamada tüm önlemlere rağmen yangının durdurulamadığı ifade edildi. Bölge valiliği şu ana kadar Baykal bölgesinde 33 ayrı noktada yangınlarında devam ettiğini vurguladı. Bölgede yangınların söndürülmesi için yoğun olarak ekiplerin çaba sarf ettiği vurgulandı."

Sibirya'da İklim Değişikliği Uyarısı

Federal Hidrometeoroloji ve Çevre İzleme Ajansı (Roshidromet) Başkanı Maksim Yakovenko Sibirya yangınları ile ilgili çarpıcı açıklamalar yaptı. Yakovenko, süren yangınların dünya için büyük bir doğa felaketine sebep olduğunu söyleyerek, 'Her yıl durumun daha da kötüleşeceğini düşünüyoruz. Çünkü Sibirya bölgesinde iklim değişecek. Bunun en önemli sebebi toprağın kuruması olacak. Bölgede toprağın kuruması nedeniyle tüm dünyada hava sıcaklıkları artacak ve iklim değişiklikleri olacak' diyerek korkutan ifadelerde bulundu."

Özetlemek gerekirse, söz konusu yangınlar bir sabotaj veya bir yanlışlık sonucu ortaya çıkan felaket değil. **DOĞANIN DOĞAL TEPKİMESİ SONUCU OLUşMAKTADIR.**

National Geographic Dergisi Eylül 2019 Sayısı

Sibirya yangınlarının başlaması sonrası National Geographic Dergisi'nde Craig Welch, Katie Orlinsky imzalı '**Alttaki Tehlike**' başlıklı bir makale yayımlandı:

http://www.nationalgeographic.com.tr/makale/eylul_2019/alttaki-tehlike/4029

"Arktika'da permafrost öngörülenden çok daha hızlı çözülüyor. Erime bu coğrafyayı yeniden biçimlendirirken, iklim değişikliğini hızlandırabilecek karbon gazlarının da serbest kalmasına yol açıyor.

Ekoloji eğitilmiş Sergey Zimov, yünlü mamut kemiğini yığının üzerine atıyor. Döküntülü topraktan oluşan yüksek bir yarın eteklerinde, soğuk sularıyla akıp giden geniş Kolima Nehri'nin kıyısında, çamurun içinde çömelmiş. Doğu Sibirya'da yaz dönemi. Rusya'nın, Kuzey Kutup Dairesi'nin oldukça üzerinde yer alan bu bölgesi, Alaska'ya Moskova'dan daha yakın. Görünürde ne buz var, ne de kar. Kolima Nehri burada, Duvanni Yar adıyla anılan bu falezi aşındırırken altta gizli yatan şeyi de ortaya çıkarmış: 'permafrost' denilen, yüzlerce metre derinlikteki donmuş toprak. Ve bu hızla eriyor.

Genişliği bir kilometreye ulaşan ve büyüymeyi sürdüren Batagayka krateri (Doğu Sibiryaya), Arktika'da yer alan çok sayıda örneğin en büyüğü. İçte gömülmüş buzlarla dolu permafrost eridikçe zemin çöküyor; yeni kraterler ve göller ortaya çıkıyor.

İnce dallar, bitki parçaları ve Buzul Çağı hayvanlarının kalıntıları Zimov'un ayağındaki botları yutmaya çalışan balçık sahile saçılmış. 'Duvanni Yar'ı çok seviyorum,' diyor fosilleri çamurdan çekip çıkarırken. 'Kitap gibi. Her sayfasında doğa tarihi üzerine bir öykü var'. İklim değişikliği şimdilerde, gezegenimizin tepesindeki 23 milyon kilometrekarelik bu alanda söz konusu kilitaba yeni bir bölüm yazıyor. Arktika'daki permafrost, bilim insanlarının geçmişte öngördüğü gibi yavaş yavaş erimiyor. Jeolojik dille ifade edecek olursak erime neredeyse bir gecede gerçekleşiyor. Ve Duvanni Yar'da da olduğu gibi, zemin yumuşayıp gevşedikçe, donmuş toprakta binlerce yıl hapis kalmış tarihöncesi yaşamın kalıntıları –ve de büyük miktarda karbon– açığa çıkıyor. Atmosfere metan ya da karbondioksit olarak karışan karbon, iklim değişikliğinin hızlanacağına işaret ediyor.

Zimov, onlarca yıldır, Duvanni Yar'dan sürat motoruyla yaklaşık üç saat uzaklıkta, Çerski'deki araştırma istasyonunda, ısınmakta olan Arktik'in gizemlerini gün ışığına çıkarıyor.

Yakın tarihli keşifler, gezegenimiz ısındıkça karbonun daha da hızlı açığa çıkacağına işaret ediyor. Arktika'daki ısınmanın beklenmedik hızı ve erime suyunun kutup coğrafyasındaki endişe verici hareketini hesaba katan araştırmacılar, yeryüzünün ortalama sıcaklığında meydana gelen 1 derecelik artışa karşılık permafrosttan dört ila altı yıllık kömür, petrol ve doğal gaz emisyonuna eşit miktarda salım olacağı kuşkusunu taşıyor –bilim insanlarının birkaç yıl önceki tahminlerinin iki-üç katına karşılık gelen bir miktar bu. Yirmi-otuz yıl içinde fosil yakıt kullanımını kontrol altına almamız hâlinde permafrost, günümüzde dünyada en fazla sera gazı salınımına yol açan Çin büyüklüğünde bir salım kaynağına dönüşebilir.....”

Arktika'nın dört bir yanındaki göllerin altında eriyen zeminden metan fışkırıyor. Kış aylarında yüzey buzunu gazı hapsetiyor. Fairbanks'teki (Alaska) gölette, uzmanlar buzda delik açmış ve açığa çıkan metanı yakmış.